

MÜSLÜMANIN KARDEŞİNE KARŞI GÖREVLERİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Ak-Radyo ve Ak-Televizyon izleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri dünya ve ahiretin hayırlarını cümlenize ihsân eylesin...

Size Saraybosna'dan telefonla bu konuşmamı yapıyorum. Daha önceki günlerde geçen hafta Danimarka ve İsveç'e gittim. Bugün de İsviçre üzerinden Saraybosna'ya geldik. Burası benim tahminimden çok daha güzel bir yer. Yemyeşil dağlar ve tepeler arasında çok güzel bir şehir. Allah müslümanlara bağışlasın...

Tabii ecdadımıza Allah rahmet eylesin... Buralara kadar İslâm'ı getirdiler, ahali İslâm'ı öğrendi. Asırlarca müslüman olarak yaşadı. Bizlere de ecdadımız gibi İslâm'a güzel hizmetler etmeyi nasib eylesin...

İslâm ülkelerini müslümanlara bağışlasın... Dinini dünyanın her yerine yayma şerefini, biz müslümanlara ihsân eylesin...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

a. Peygamber Efendimiz'in Yedi Tavsiyesi

Riyâzu's-Sâlihîn kitabından kur'a ile açılmış bir sayfadan, size el-Berâ' ibn-i Âzib RA'ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifi okuyarak başlamak istiyorum. Râvî diyor ki:¹

أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعِيَادَةِ
الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعِ الْجَنَازَةِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ
وَإِبْرَارِ الْمُقْسِمِ وَنَصْرِ الْمَظْلُومِ وَإِجَابَةِ الدَّاعِي
وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ

(خ.م. عن البراء بن عازب)

RS. II/898 (Emeranâ rasûlü'llâh SAS, bi-iyâdeti'l-marîd, ve'ttibâi'l-cenâzeh, ve teşmîti'l-âtıs, ve ibrâri'l-muksim, ve nasri'l-mazlûm, ve icâbeti'd-dâî, ve ifşâi's-selâm.)

Buhârî ve Müslim, bu hadis-i şerifin sahih olduğunda ittifak etmişler ve beraber rivayet etmişler. Yâni sıhhatli, güvenilir bir rivayet olan bu hadis-i şerifte râvî diyor ki:

“—Peygamber SAS Efendimiz bize şu sayılanları emretti...”

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.1984, no:4880; Müslim, *Sahih*, c.III, s.1635, no:2066; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.54, no:1939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.299, no:18667; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.318, no:924; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.101, no:746; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.426, no:8755; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.223, no:5637; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.354, no:7493; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVIII, s.182; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.5; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

O sayılanları biraz geniş olarak, üzerinde durarak açıklayalım. Neleri emretmiş Peygamber SAS Efendimiz; onlara emrettiği bize de emirdir, biz de o emirleri tutalım! Peygamber Efendimiz'e ittiba etmenin, emrini tutmanın, tavsiyesine uymanın ecrini, sevabını alalım. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in şefaatine nâil olalım inşâallah...

1. Hasta Ziyareti

Emrettiği şeylerin birisi, (*Bi-ıyâdeti'l-marîd*) "Peygamber SAS hastayı ziyaret etmeyi emretti." Müslüman, müslüman kardeşi hasta olduğu zaman gidecek, onu ziyaret edecek. Evinde ise evinde, hastanede ise hastanede ziyaretine gidecek. Hâlini hatırını soracak, alnına elini koyacak, "Nasılsın kardeşim, geçmiş olsun!" diyecek. Onun mâneviyatını takviye edecek, gönlünü şenlendirecek güzel sözler söyleyecek.

Bir ihtiyacı olup olmadığını soracak, "Canın bir şey çekiyor mu, bir şey istiyor musun kardeşim?" diyecek. Hasta olduğu için yapamadığı işleri varsa, "Ben koşturayım, ben yapıvereyim!" diyecek. Böylece kardeşliğinin gereğini bu anda, ihtiyaç anında, hasta olduğu için yatağa düşmüş olan bu kardeşine, böylece kardeşliğini göstermiş olacak.

Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri, müslümanlar arasında son derece kuvvetli, çok derin, köklü ve sevaplı bir kardeşlik tesis etmiştir. Dünyanın neresinde olursa olsun, müslümanlar birbirlerinin kardeşidir. Kardeşliğin gereği olan

güzel bir muamele ile kardeşliğini sürdürmesi lâzım! Bu güzel kardeşlik muamelesinin bir yönü, hasta olduğu zaman kardeşini ziyaret etmek, aramaktır.

Hasta oldunuz mu bilmiyorum, Allah sıhhat afiyet üzere yaşamayı nasib eylesin... İnsan saate bakıyor, bir daha bakıyor, dakikalar geçmiyor, zaman geçmiyor. Karyolanın yastığı, yatağı, yatağın altındaki telleri, yayları sanki sırtına batıyormuş gibi oluyor. Sabahın gelmesini hasretle bekliyor. Doktorlar gelse, hemşireler gelse de biraz konuşsak diyor. Ağrısı sızısı varsa inliyor. Yâni zor bir durum, imtihan...

Tabii bunların hepsi –mü'min eğer sabrederse, bunların Allah'tan olduğunu bilirse– kendisinin günahlarının affolmasına, defter-i a'mâlinin temizlenmesine sebep oluyor. Ama sabretmesi lâzım, Allah'ın takdiri olduğunu anlaması lâzım ve edebli olması lâzım!.. Öbür taraftan, öteki müslümanlar da böyle kardeşlerini, tam yardıma ihtiyacı var diye aramalı, her yönden yoklamalı... Hem ihtiyaçlarını görmeli, hem de kendisine mânevî destek olmalı!

İnşâallah, cuma günleri hasta ziyaretinin sevabı çok fazla olduğundan, özellikle bu cuma hangi kardeşimizin nerede, nasıl hastası varsa onu düşünsün; gitsin, Allah rızası için ziyaret etsin, sevapları kazansın.

2.Cenazenin Peşinde Gitmek

Peygamber Efendimiz bize emretti dediği şeylerin ikincisi: (*Ve'ttibâi'l-cenâzeh*) “Cenâzeye ittibâ etmek, cenazenin peşinde gitmek; yâni namazını kılmak, kabre kadar götürmek, defin merasimini yapmak, dualarını yapmak.”

Bu bir kardeşin bir kardeşe, bir müslümanın diğer müslümana çok önemli bir vazifesidir. Cenaze namazı biliyorsunuz farz-ı kifâyedir. Birileri kılınca, ötekilerden sakıt oluyor farzıyet... Ama hiç kimse kılmazsa, müslümanın cenazesi açıkta kalırsa, bütün o beldenin müslümanları sorumlu oluyor. Önemli bir vazife... O ölen kardeşe son vazife yapılacaktır.

Peşinden gidilecek. O gitmenin, atılan adımların, tabutu taşımanın, namazı kılmanın, define bulunmanın pek çok sevabı var. Eğer bu cuma gününde böyle bir cenaze namazı kılmak, defnetme işinde bulunmak imkânınız olursa, bunu da kaçırmayın! İşinizi ona göre ayarlayın sevgili kardeşlerim.

3.Hapşırana Hayır Dilemek

(*Ve teşmîti'l-âtıs*) “Hapşırana ‘Yerhamüke’llâh’ demek.” *Atasa*, aksırmak, hapşırmak demektir Arapça’da; *ayın*, *tı* ve *sin* harfleri ile... Birisi hapşırdığı zaman, müslüman ona, (*Yerhamüke’llâh*) “Allah sana merhamet eylesin, rahmeylesin, lütfeylesin!” diyecek, ona hayır temennîde bulunacaktır.

Bu çok köklü bir gelenektir Hazret-i Adem Atamız'dan başlamıştır. Adem AS halk olunduğu zaman hapşırması, o zaman, melekler kendisine “*Yerhamüke'llàh*” demişler. İnsan tarihi kadar eski bir güzel adet oluyor. Bunu da bir zarif adet olarak hatırlınızda tutun!

Şimdi birisi hapşırdığı zaman, “Allah sıhhat afiyet versin, çok yaşa!” filân diyorlar. Çok yaşasa da, az yaşasa da insan sonunda Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna gidecek. Yaşamamanın uzunluğu başarı değil, asıl başarı yaşamın Allah'ın rızasına uygun olması ve sonunda Allah'ın rahmetine ermek... Onun için, “*Yerhamüke'llàh*” diyerek Allah'ın merhametini istemek, “Çok yaşa!” demekten çok daha güzel bir şey...

Zaten biz mü'minler karşılaştığımız zaman, birbirimize hayır temenni ediyoruz. “Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerine olsun!” diyoruz. “Allah seni iki cihanda selâmette eylesin!” diye zâten söylüyoruz. İşte böyle hapşırana da “*Yerhamüke'llàh*” demek bir vazife...

Hapşıran “*El-hamdü lillâh*” diyecek. Orada bulunan “*Yerhamüke'llàh*” diyecek. Onun üzerine hapşıran eğer biliyorsa, “*Yehdînâ ve yehdîkümü'llàh*” diyecek. Yâni, “Allah seni de, beni de doğru yolda, hidayet üzere dâim eylesin, doğru yola sevk eylesin!” diyecek. Veyahut, (*Yehdîkümü'llàhu ve yuslihû bâleküm*) “Allah size hidayet eylesin ve gönlünüzü ıslah eylesin, güzelleştirsin!” diyecek.

Bunlar işte sözle gönül alma, birbirine güzel temennide bulunma...

4.Yemin Edene Yardımcı Olmak

Sonra daha ne emretmiş Efendimiz: (*Ve ibrâri'l-muksim*) *Muksim*, kase eden demek... *İbrâr* de yemin eden, kase eden bir kimsenin, yemininin yerine gelmesi hususunda ona yardımcı olmak. Çünkü bir insan güzel bir şeyi yapmağa azmedip yemin etti mi, “Ben bunu böyle yapacağım!” dedi mi, sözünde durması lâzım, yeminin icabını yerine getirmesi lâzım! Yemininden dönmemesi lâzım, yemininden hânis olmaması lâzım! Ama hangi şartla?.. Yemin ettiği şey güzel bir şey ise...

Güzel bir şeye yemin etti mi, onu yapacak. meselâ, “Vallâhi on tane çocuk okutacağım, onları yetiştireceğim!” dedi. Tamam, bu yemininde sadık olsun. İnsanlar yemine çok alışmışlar, bazan da kötü şeylere yemin ediyorlar. “Vallâhi senin kafanı kıracağım!” dese bir insan meselâ... O zaman ne olacak?..

Kötü yere yemin eden bir insan, tevbe edecek, yemininden dönecek, ama bundan sonra ileri geri konuşmasın diye Allah bir ceza tayin etmiş, o yemin kefarecini yerine getirecek; on tane fakiri, yoksulu doyuracak. Ona imkânı yoksa, üç gün oruç tutacak. Böylece bir daha sözüne, ağzına sahip olacak. Kendisine hakim olacak, gazabına mağlup olmayacak, şeytana aldanmayacak, öyle kötü şeylere yemin etmeyecek. Bu da önemli bir nokta...

Eğer iyi bir şeye yemin etmişse, öteki arkadaşların da o yemin edenin o işi yapmasına yardımcı olmaları lâzım! *İbrâri'l-muksim* bu... Yemin edenin yeminini yerine getirmesinde ona destek olmak, yardımcı olmak...

Arap şairlerinden birisi var, cahiliye devrinde sevilmiş, meşhur olmuş. Şiiri Kâbe-i Müşerreffe'nin duvarına asılan şairlerden. İsmi Lebîd ibn-i Rebîa... Bu zat müslüman olmuş, hattâ Hazret-i Ömer zamanına kadar yaşamış. Cahiliye zamanında, o kabile gelenekleri icabı demiş ki:

“—Ne zaman sabâ rüzgârı eserse, vallâhi ben ziyafet çekeceğim! Fakirlere kazan kaynatacağım, aş pişireceğim, kazan kaynatacağım!” demiş.

Dürüst adam, mert insan, onu sürdürmüş. Müslüman da olmuş, *muhadramûn*'dan; yâni cahiliye devrini de, İslâm'ı da idrak etmiş, ikisini de görmüş. Hem de uzun ömürlü bir kimse... Ebû Hüreyre RA'ın rivayetine göre 156 yıl yaş yaşamış. Çok uzun yaş yaşamış bir şair...

Hazret-i Ömer, onun bulunduğu şehrin valisine mektup yazmış:

“—Lebîd kardeşimizin yemininin yerine gelmesinde kendisine destek olun!” diye.

Demek ki, bu şeyden dolayı, *ibrâri'l-muksim vazife olduğundan*; yâni iyi bir şey yapmaya yemin edenin, yemininin yapılmasına destek olmak önemli olduğundan, onu uyguluyor Hazret-i Ömer RA... Allah cennette buluştursun, çünkü cennetlik olduğu bilinen bir kimse...

5.Mazluma Yardım Etmek

(*Ve nasri'l-mazlûm*) “Mazluma da yardım etmeyi, Allah’ın rasûlü Muhammed-i Mustafâ bize emretti.”

Nerede bir mazlum görse o mazlumun yardımına koşacak müslüman... Zalimin zulmünü engelleyecek, mazlumu zalimin elinden kurtaracak. Çok önemli bir vazife... Eğer mazlumu kurtarmazsa, mazlumun imdadına yetişmezse, daha kabirde başlıyor cezası... Ahirette de büyük hesabı ve cezası, azabı ve ikâbı var. Onun için müslümanlar dâima mazlumun yanında yer almıştır.

Ecdadımız da tarihten biliyoruz, fakirin, zayıfın, mazlumun yanında yer almıştır. Mazluma yardımcı olmuştur, zalimleri def etmiştir, zulmünden engellemiştir, men etmiştir.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.III, s.94; Heysemî, *Müsnedü’l-Hâriş*, c.II, s.764, no:762; Abd ibn-i

أَنْصُرُ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
نَصْرَتُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَمْنَعُهُ
مِنَ الظُّلْمِ فَذَلِكَ نَصْرُكَ

(حم.خ.ت. حب.ع.هب.ق. عن أسنس)

(Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen) “Kardeşin zàlim de olsa, ,mazlum da olsa ona yardım et!”

Çok güzel, bilmemiz gereken bir hadis-i şerif...

(Kîle) Denildi ki: (Yâ rasûla’llàh, nasartühû mazlûmen) “Yâ Rasûlallah, mazlumken yardım etmeyi anlıyorum, tamam; (fekeyfe ensuruhû zàlimen) ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim? Yardım edersem ben de zalim olmaz mıyım?..”

Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü’r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hâris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan. Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü’l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631;

Câmiü’l-Ehâdîs, c.VII, s.76, no:5840.

(Kàle) Peygamber Efendimiz de buyurdu ki: (Temneuhû mine'z- zulmi) “Zàlimin zulmünü engellemeğe çalışırsın, zulmü yaptırtmazsın; (fezâlike nasruke) bu da ona senin yardımındır.”

Demek ki müslüman, zàlimin zulmünü yaptırmamak suretiyle zalime yardımcı olmuş olacak; mazlumun imdadına koşmak ve mazlumu zulümden kurtarmak suretiyle de mazluma yardımcı olacak.

Şimdi ben bu diyarları düşünüyorum. Buralara gelince de çok heyecanlandım. Duvarlar bomba izleriyle dolu... Yıkılmış köşeler, makinalı tüfek mermileriyle delinmiş duvarlar perişan... Hava alanının bile her tarafı tamir edilmiş değil.

Buralarda ne zulümler oldu. Ne mazlumlar, ne eziyetler çektiler. Bir buçuk milyar İslâm aleminin gözü önünde ve altı milyar dünya halkının gözleri önünde bu kadar zulümler nasıl oldu? Bu ne gaflet, bu ne gevşeklik, bu ne gayretsizlik... Bu ne hamiyetsizlik... Çok kötü bir şey!

Allah müslümanlara akıl fikir versin... Çünkü müslümanlar Allah'tan korktukları için, her şeyi Allah rızasına göre yaparlar. Böyle zulümler olmasın diye elinden gelen her şeyi, herkes, her yerde yapmağa gayret etsin!..

Hattâ İslâm Alemleri bir bütündür. Öyle ülkeler var ki, ben elime gazeteyi aldığım zaman bakıyorum yazılanlara... Dünyanın başka ülkelerinde de azınlık müslümanlar var. Amerika'da bile

müslümanlar var. Daha başka ülkelerde, hiç tahmin etmediğiniz Vietnam'da, Tayland'da hiç ummadığınız yerlerde müslümanlar var. Oraları gezdiğim zamanlar gördüm, duydum, hayret ettim.

Demek ki, her yerdeki müslümanların önce tesbiti lâzım! Ondansonra onların gidip görülmesi lâzım, "Halleri nedir bu kardeşlerimizin?" diye... Ondansonra da onlara elinden gelen yardımı yapması lâzım!..

Şimdi Bosna'da olduğum için söylüyorum, müslümanların ileri kalelerinden birisi, bence batıdaki en ileri İslâm'ı savunma kalesi, İslâm'a yardım merkezi Amerika'dır. O sebeple ben Amerika'ya birkaç defa gittim.

Amerika'da güzel gelişmeler oluyor. "Amerika'da herkesin dinine göre yaşaması serbest olmalı, isteyen kitabını masasının üstüne koyabilir. Dininin gereği olan ibadeti yapabilir." diye bu hakkı kesinleştiren bir kanun çıkmıştı. Beş altı ay önce bunları size konuşmalarımızda aktarmıştık.

Şimdi, yeni bir haber daha gözüme ilişti, birkaç gün önce gazeteleri, haberleri takib ederken. Amerika, din hürriyeti sağlamayan, dine baskı yapan, insanların vicdanlarına göre istedikleri gibi ibadet etmelerini engelleyen ülkelere karşı da yaptırım yapacaktı. Yâni, bu zulmü yapmasın diye zecrî tedbirler alacaktı. Bu da hayretimi mucib oldu. Tabii onu nasıl uygulayacak, onları da ince ince düşünmek lâzım!

Bu sözün altındaki şey çok güzel... Herkes dinine göre yaşayabil-sin. Hem Amerika'da yaşayabilsin, hem de dünyanın başka yerlerinde yönetimden dinini yapmaya karşı bir baskı varsa, idareye karşı mazlumu destekleyecek, belki iktisâdî, belki siyâsî, belki ticârî, belki başka yönlerden yaptırım uygulayacak; o baskıyı kaldıracak. Ki, herkes hür vicdanının seçtiği inanca göre yaşayabilsin diye destek oluyor.

Bu hoşuma gitti. Temenni ederdim ki, biz böyle bir karar alalım; Türkiye olarak, İslâm alemi olarak bütün dünyada eğer böyle baskı yapan komünist ülkeler, sert rejimli ülkeler varsa, oralara bir yaptırım yapalım, o sevabı kazanalım diye düşünürdüm.

6. Davete İcabet Etmek

(*Ve icâbeti'd-dâî*) “Davet edenin davetine icabet etmeyi de Peygamber Efendimiz emretmiş.”

Bakın bu da bir zarif, güzel bir edebdir. İslâm'da bir insan davet edildiği zaman, davet edildiği yere gider. Peygamber Efendimiz'i bazan fukarâ-i müslimîn çağırırlardı. Ama hiç bir şeyleri yoktu. “Rasûlüllah'ı çağırmanın ecrini, sevabını alalım, hanemizi şereflendirsin Rasûlüllah!” diye çağırırlardı. Önüne çıkardığı çok basit bir şey... Ama Peygamber Efendimiz çok memnun olurdu, çok dualar ederdi.

Bir seferinde:

نِعْمَ الْإِدَامُ الْخَلُّ

(حم. م. عن جابر؛ م. ت. عن عائشة)

RE. 521/7 (*Ni'me'l-idâmü'l-hallü*) “Bir sirke katığı ne kadar güzel katıktır.” diye buyurmuş, ekmeği banarak yemiş.

“—Bir paça yemeğine, paça haşlamasına çağrılısam, davete icabet ederim.” diye kendisi bildiriyor.

Güzel bir davranış... Kendi makamı çok yüksek diye, makamsız, basit, sade insanları hor, hakir görmemek çok güzel... Davete icabet etmek çok güzel... Çünkü davet bir sevgi alâmetidir, davete icabet de sevgiyi kuvvetlendiren bir şeydir. Sen de onu davet edersin, böylece muhabbet artar.

Hocamız Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A), bu davetlerin yapılmasına çok önem verirdi. En başta kendi sofrası hiç misafirsiz olmaz gibiydi. Daima sofrasında üç-beş misafir bulunurdu. Anadolu'dan, Batı Trakya'dan, yurtdışından gelmiş misafirler olurdu.

Hatırlıyorum nice meşhur insanlar, Irak'ın reisü'l-ulemâsı, Kuveyt'in meşhur şahısları gelirlerdi. Ne kadar güzel bir şey... Hocamız (Rh.A) kendisi daima sofrasına misafir davet ederdi.

Peygamber Efendimiz'in bu davet etme tavsiyesi başka hadis-i şeriflerde de vardır.

Medine-i Münevvere'ye ilk hicret ettiği zaman, Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim, Taberânî, Beyhakî, İbn-i Mâce ve Tirmizî'nin Abdullah ibn-i Selâm RA'dan rivayet ettiğine göre, buyurmuşlar ki:³

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ
وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ
تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

حم . ش . ك . طب . ق . ض . ه . ت . صحيح ، وعبد بن حميد ، والدارمي ، وابن

سعید، وابن زسنجويه عن عبد اهلل بن سالم

RE. 495/4 (*Yâ eyyühe'n-nâs! Efşü's-selâm, ve at'imu't-taâm, ve sılü'l-erhâm, ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm; tedhulü'l-cennete bi-selâm.*)

Bu mübarek sözlerinin mânâsını açıklayayım, sonra konu üzerinde daha geniş konuşmaya devam edelim:

³ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1083, no:3251; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7277; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.257, no:35847; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.179, no:496; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.418, no:719; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd*, c.I, s.110, no:7; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.280; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.620; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIX, s.104; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâreh*, c.IV, s.26, no:418; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXIII, s.118, no:25693.

Peygamber SAS Efendimiz, (*Yâ eyyühe'n-nâs*) buyuruyor. Yâni karşısında bulunan tanıdığı, tanımadığı, insanlara hitab ediyor. “Ey insanlar, ey ahali, ey halk!” diye umûma hitab ediyor.

(*Efşü's-selâm*) “Selâmı *ifşâ* ediniz! Yâni, selâm vermeyi yayınız; açıkça, önünüze gelene “*Es-selâmü aleyküm!*” diyerek selâm veriniz ve bu selâm verme adetini de yaygınlaştırınız, yayınız!”

(*Ve at'imut-taâm*) “Ve yemek yediriniz!”

(*Ve sılü'l-erhâm*) “Ve akrabalarınızı kollayınız, akrabalık bağlarına riayet ediniz, onlara yardımcı olunuz, sıla-i rahim yapınız!”

(*Ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm*) “İnsanlar uykuya daldıkları, uyudukları zaman, geceleyin herkes uykudayken, siz namaz kılınız!”

(*Tedhulü'l-cennete bi-selâm*) “Böyle yaparsanız, selâmetle, sağlıkla, esenlikle cennete gidersiniz.” buyurmuşlar.

Bir de işin öteki tarafı, davet edilen de davete gelecek. Davet edenin davetine gitmek, bu da önemli... Çünkü davet reddedildiği zaman, davet eden mahzun oluyor, kalbi kırılıyor. Daveti reddeden de, belki bir sebepten, bir kinden, düşmanlıktan dolayı reddediyor. Böylece düşmanlıklar belirginleşmiş oluyor. Şeytanın işine yarıyor bu durum... Onun için mütevazi olup, kibirsiz olup, kendini beğenmiş olmadan mütevazi olup, davet edildiği zaman,

davete icabet etmek lâzım! Onu da emretmiş Peygamber SAS...

Bu altıncı tenbih bu hadis-i şerife göre...

7. Selâmı Yaymak

(*Ve ifşâi's-selâm*) “Ve selâmı da ifşa etmeyi, faş etmeyi, açıkça söylemeyi, yaymayı tavsiye etti.”

İfşâ, yaymak mânâsına da geliyor. Selâm adetini yaygınlaştırmak, “*Es-selâmü aleyküm!.. Es-selâmü aleyküm!..*” diye herkese selâm vermek; bu bir.

Bir de susuyor adam, uzaktan eliyle, kaşla, başla işaret ediyor; uygun değil. “*Es-selâmü aleyküm!*” diyecek, selâmı açıkça, güzelce, temenni olarak söyleyecek.

“—Efendim, ‘Günaydın!’ dese olmaz mı, ‘Merhaba!’ dese olmaz mı?.. Veyahut daha başka selâm çeşitleri olmaz mı?..”

Onlarda bir gönül alır, hiç selâmlaşmadan geçmek gibi olmaz. Böyle selâmlaşmanın da bir faydası var ama, İslâm’daki “*Es-selâmü aleyküm!*” demenin mânâsı, “Sen cennetlik ol! ” demeye kadar gider. Cennet dârü’s-selâmdır, selâmet yeri, yurdudur. Cennet senin olsun mânâsına kadar geniş anlamlıdır, güzel anlamlıdır, derin anlamlıdır, uzun anlamlıdır.

Selâmın çok derin mânâsı var, Karşımızdakine ahiretin mutluluğunu, selâmetini temenni

ediyoruz. Yâni, “Cehenneme düşme, cennetlik ol, Allah’ın lütfuna er, ebedî saadete mazhar ol!” demiş oluyoruz. Tabii bu çok derin bir anlam... Bunun karşılığı olmadığı için, bunu böyle kullanmak, böylece ifade etmek güzel oluyor.

El-Berâ ibn-i Àzib RA’dan, “Peygamber SAS Efendimiz bize şunları emretti.” dediği yedi çeşit güzel davranışı böylece tamamlamış olduk. Özetlemek gerekirse, Peygamber SAS Efendimiz beşerî münasebetlerde, müslümanın müslümana karşı davranışlarında neler emretmiş:

1. Hasta ziyareti.
2. Cenâzesine gitmek.
3. Hapşırıldığı zaman, “*Yerhamüke’llâh!*” demek.
4. Yemin etmişse, yeminin yerine getirmesine yardımcı, destek olmak.
5. Zulme uğramışsa, mazluma yardımcı olmak.
6. Kendisini bir düğüne, derneğe, yemeğe, toplantıya çağırılmışsa, davetine icabet etmek.
7. Selâm vermek.

Bunlar fevkalâde önemli şeyler, bu güzel huyları uygulayalım!..

b.SAS Efendimiz’in Yahudi Çocuğunu Ziyareti

Diğer bir hadis-i şerife geçmek istiyorum. Enes RA, Peygamber SAS Efendimiz’in bir halini anlatıyor.

Diyor ki:⁴

كَانَ غُلَامٌ يَهُودِيٌّ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَمَرِضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ
فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ أَسْلِمَ فَنظَرَ صَابِعٌ إِلَى
أَبِيهِ وَهُوَ عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُ أَطِيعَ أَبَا الْقَاسِمِ فَأَسْلَمَ
فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ مِنَ النَّارِ

(خ.د.حم.حب.ع.ق.عن أسنس)

RS. II/904 (*Kâne gulâmün yehûdiyyün yahdümü'n-nebiyye SAS, femerida feetâhü'n-nebiyyü SAS yeûdühû fekaade inde re'sihî, fekâle lehû: Eslim! Fenazarat sabiyyü ilâ ebîhi ve hüve indehû, fekâle: Etî' ebe'l-kâsim! Feesleme, feharace'n-nebiyyü SAS ve hüve yekûl: El-hamdü li'llâhi'llezî enkazehû mine'n-nâr.*) *Sadaka rasûlü'llâh.*

İmam Buhârî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerif. Çok memnun oldum, sevindim, onu da size duyurmak istiyorum sevgili izleyiciler:

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.455, no:1290; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.201, no:3095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.280, no:14009; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.242, no:4884; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.185, no:524; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.93, no:3350; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.383, no:6389; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.173, no:8588; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1290; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz'e hizmet eden bir çocuk varmış, Yahudiymiş. İlginç bir durum, çocuk yahudi olmasına rağmen Peygamber Efendimiz'e hizmet ediyor. (*Femerida*) Hastalanmış. (*Feetâhü'n-nebiyyü SAS yeùdühû*) Peygamber SAS Efendimiz de onun ziyaretine gelmiş. Çocuk olmasına rağmen, başka bir inançta olmasına rağmen, onu ziyarete geliyor. Deminki hadis-i şerifte hasta ziyaretinin önemini öğrenmiştik. Peygamber Efendimiz bu çocukcağızı ziyarete gelmiş. (*Fekaade inde re'sihî*) Ve hasta çocuğun başucunda oturmuş.

Ne demiş acaba, dinleyelim: (*Fekàle lehû: Eslim*) "Müslüman ol!" demiş. Anlaşılan çocuğun durumu ağırca, belki de vefat edecek. Acıdığı için Peygamber Efendimiz, "İslâm'a gel, müslüman ol!" demiş.

(*Fenazarat sabiyyü ilâ ebîhi ve hüve indehû*) Çocuğun babası da yanında duruyor. Çocuk yanında duran babasına şöyle bir

bakmış, "Babam ne diyecek bu işe?" gibilerden. Babası da, aferin, ne demiş?.. (*Etı' ebe'l-kàsım!*) "Ebü'l-Kàsım'a itaat et!" demiş.

Biliyorsunuz, Araplarda bir insanın ismini değil künyesini söylemek asalet icabı idi. Onun için, "Muhammed'e" demiyor da, Ebü'l-Kàsım'a itaat et!" diyor. Böyle söylenirdi. Soylu kişiler, itibarlı kişiler künyesiyle anılırdı, hürmeten ismiyle hitab edilmezdi.

Peygamber Efendimiz'e itaat etmesini söyleyince, çocuk da müslüman olmuş. Herhalde,

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû) dedi, müslüman oldu. Bu güzel!..

Tabii, çocuğun bu sonuca ulaşması, mânevî bakımdan neden?.. Ben tahmin ediyorum ki, seziniyorum ki, Peygamber Efendimiz'e hizmet etti. Hizmetinin bereketinden. Allah İslâm'ı nasib etti.

(Feharace'n-nebiyyi SAS fehüve yekül) O hastanın yanından Peygamber Efendimiz çıkarken, ne söyleye söyleye çıkmış: (El- hamdü li'llâhi'llezî enkazehû mine'n-nâr) “Onu cehennemde cayır cayır ateşte yanmaktan kurtaran Allah'a hamd ü senâlar olsun!” diye hamd ederek, sevinerek çıkmış. Yâni, onun müslüman olup da cehennemden kurtulmasına, cennetlik olmasına sevinmiş ve hamd ederek çıkmış.

Burada Peygamber Efendimiz'in, çocuk da olsa, Yahudi de olsa birisini ziyaret ettiğini öğreniyoruz. Hasta ziyaretinin bir yönünü öğrenmiş oluyoruz. Bir de, müslüman olmasından nasıl sevindiğini öğreniyoruz.

Çocuğun babasına baktığını, babasına itaat ettiğini öğreniyoruz. Babasının da insafli davranıp, “Ebü'l-Kasım'a itaat et!” demesi, o da güzel bir şey... Allah hepimize güzel şeyleri yapmayı nasib eylesin...

c.Hasta Ziyaretinin Fazîleti

Üçüncü bir hadis-i şerifi okuyarak sohbetimi tamamlamak isti- yorum. Peygamber Efendimiz, Hazret-i Ali RA ve KV'in rivayet ettiğine göre şöyle demiş:

Hazret-i Ali Efendimiz başımızın tacı, çok sevdiğimiz bir kimse... Onun rivayet ettiği hadislere özen gösteriyorum, çok memnun oluyorum, onu vurguluyorum. Çünkü, Hazret-i Ali'yi seven kardeşlerimizin daha çok ilgisini çekecek diye... Ne buyurmuş Hazret-i Ali RA Efendimiz: “Rasûlüllah SAS'in şöyle dediğini işittim.” Ne demiş Peygamber Efendimiz, onu okuyalım:⁵

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا غُدْوَةً إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ
سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنْ عَادَهُ عَشِيَّةً
إِلَّا صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ
وَكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ
(ت. عن علي)

RS. II/903 (*Mâ min müslimin yeüdü müslimen gudveten, illâ salle aleyhi seb'üne elfe melekin hattâ yemsiye; ve in àdehû aşiiyeten illâ salle*

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.300, no:969; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.118, no:955; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.266, no:7464; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.28, no:777; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.352, no:249; İbn-i Ebi'd- Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.81, no:82; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.9; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.173, no:25129; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.267, no:20732.

aleyhi seb'üne elfe melekin hattâ yusbiha, ve kâne lehû harîfün fi'l-cenneh.) Sadaka rasûlü'llâh.

“Bir müslüman yoktur ki, bir müslümanı ziyaret etsin sabahleyin de, akşama kadar yetmiş bin melek ona dua etmesin...” Yâni bir müslüman bir müslümanı hasta iken ziyaretine varırsa, sabahleyin, kuşluk vaktinde; akşama kadar yetmiş bin melek ona dua eder. Eğer akşamleyin ziyaretine varırsa, yetmiş bin melek sabaha kadar o ziyaretçiye, hasta ziyareti yapan o müslümana dua eder.

(Ve kâne lehû harîfün fi'l-cenneh) “Bu ziyaretçiye cennette bir harîf olur.” *Harîf*'in ne olduğunu, kitabın müellifi İmam Nevevî aşağıya yazmış: Toplanmış, devşirilmiş meyvalara *harîf* denirmiştir.

“Cennette onun devşirilmiş cennet meyvaları olur. Hasta ziyareti yaptı diye Allah ona cennet meyvalarını toplattırır; toplanmış, devşirilmiş cennet meyvalarının sahibi olur.”

Hadis-i şerifi İmam Tirmizî rivayet etmiş ve hasen hadis-i şeriftir buyurmuş.

Bu sayfaları kur'a ile çekmiştik sevgili kardeşlerim, birinci hadis-i şeriften çok şeyler öğrenmiş olduk. Allah bizi Peygamber Efendimiz'in yolundan, sünnetinden aslâ ayırmasın... Şefaatine erdirdin...

Yedi tane mühim davranış, edeb öğrenmiş olduk. Ondan sonraki hadis-i şeriflerde de bir yahudi çocuğunun müslüman oluşunu sevinçle dinlemiş olduk, okumuş olduk.

Bir de hasta ziyaret eden kimsenin, sabahta ziyaret etmişse, akşama kadar meleklerin duasına mazhar olduğunu; akşam ziyaret ettiyse sabaha kadar yetmiş bin meleğin duasına mazhar olduğunu öğrenmiş olduk. Buralardan anlıyoruz ki, hasta ziyaretinin sevabı fevkalâde çoktur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi İslâm'ı iyi öğrenmeğe muvaffakeylesin... Kur'an'ı iyi öğrenelim ve Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini iyi öğrenelim!..

Bakın, hadis-i şeriflerin her birisi, bence birer irfan hazinesi... Hepsi hazine... Adetâ milyarlarca sahib olmuş gibi seviniyorum. Okudukça, söyledikçe, böyle yayınlandıkça çok memnun oluyorum.

Aman Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılın! Peygamber Efendimiz'in sünnetinden ayrılmayın! Kur'an'ı Kerim'in yolunda devam edin!

Kur'an'ı Kerim'e hizmet edin, dinimize hizmet edin, dinimizin yayılmasına gayret edin!

Ecdadımız bakın buralara kadar İslâm'ı yaymışlar, biz koruyamamışız. İnşâallah biz de gayrete geelim, daha ilerilere İslâm'ı yaymağa çalışalım!

Ben şimdi İslâm'ın ileri kalesi olarak Amerika'yı görüyorum. Avrupa'yı orta kalesi olarak görüyorum. Ama Bosna'ya özel bir acımam var, özel bir ilgim var. Çünkü Bosnalı kardeşlerimiz binlerce, milyonlarca telefata verdiler, şehid verdiler, çok acı çektiler. Onun için Bosna kökenli dinleyicilerime özellikle sesleniyorum: Bosna ile ilgilenin!..

Bosna kökenli olmayan kardeşlerime de rica ediyorum, İslâm'ın buralardaki mevcudiyetini lütfen sildirmeyelim! Buralara yatırım yapalım, ilgi gösterelim! Buralardaki çocukları okutalım!..

Bir büyük müessese duydum, Bosnalı çocuklardan birkaç tanesini okutuyormuş; şimdi okutmayacağım artık demiş. Çok ayıpladım.

İsmini şu anda vermiyorum, fevkalâde ayıpladım. Elinden milyarlar geçen, kasasından oluk gibi para geçen bir büyük müessese...

Ne kadar ayıp!..

Bu kardeşlerimiz burada can verdiler, aileleri perişan oldu, çocukları mahvoldu.

Onların güzel bir tahsille yetişmesi, çağdaş yetişmesi, çağdan ileri yetişmesi, komşuları olan Sırp'lardan, Hırvat'lardan ve daha başka kimselerden daha iyi yetiştirmek bizim boynumuzun borcu, onlara hizmetin bir çeşidi...

Gelip buralarda cihad eden kardeşlerimiz vardı, şehid oldular. Tanıdığım böyle kimseler var, Allah şefaathlerine erdirsin...

Gelip buralarda gayret eden, buralara yardım eden kardeşlerimiz var; Allah razı olsun...

Şimdi asıl sevgi ve uzun yardım var; buralara hizmet edeceğiz, buralara yatırım yapacağız. Buralarda İslâm'ın öğrenilmesini, geliştirilmesini, yaygınlaşmasını sağlamlaştıracacağız. Eski değerlerimizi koruyacağız ve çoğaltacağız. Buralardan ötelere götüreceğiz..

Bakın ben şimdi İsveç'ten geliyorum, iki gün önce İsveç'teydim. Binlerce kilometre aşarak, –kimisini kara yoluyla, kimisini hava yoluyla– buraya ulaştım.

İsveç'te de çok güzel gelişmeler var. Danimarka'da bulundum, oradaki kardeşlerimiz bizi çok güzel misafir ettiler, Allah razı olsun...

Her yerde hizmet yapmak için elimizden gelen bütün gayreti göstermemiz, malımızdan hayır ayırmamız ve ticârî ilişkilerimizi biraz böyle yurt içinden yurt dışına doğru yayarak, uluslararası aleme, meydana çıkmamız lâzım!..

Böyle kendi içine kapalı, başına yorganı çekmiş, perdeleri kapatmış, güneş yüzü görmeyen bir toplum olmaktan kendimizi kurtaralım!

Allah-u Teâlâ Hazretleri gönül şenliği, gönül aydınlığı versin... Davranış güzelliği versin... En isabetli davranışları seçip, doğru yolda yürüyüp, güzel işler yapıp, Allah'ın rızasını kazanmayı nasib eylesin... Cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Aziz ve bahtiyar olun, sevgili Ak-Radyo ve Ak-Televizyon izleyicileri!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16. 10. 1998 - Saraybosna

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

